

N:o 49.

Ank. till Riksd. kansli den 19 april 1893, kl. 1 e. m.

Laguskottets utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition rörande vissa ändringar i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864.

Enligt förordningen den 23 september 1887 hafva § 10 mom. 1 och 2, § 11, § 26 mom. 2 och § 31 i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 för närvarande följande lydelse:

§ 10.

Mom. 1. Vill handlande utom den ort, der han, på sätt i § 9 sägs, anmält sig till handels idkande, på kortare tid å auktion eller under hand annorledes än å marknad afyttra lager af handelsvaror (så kallad *realisation*), åligger honom att dertill söka tillstånd, i Stockholm hos öfverståthållareembetet och i öfriga orter hos Konungens befallningshafvande i det län, der försäljningen skall ega rum, med uppgift om kommun, hvarinom och tid, hvarunder han inom hvarje kommun ärnar bedrifva försäljningen; skolande vid dylik ansökning fogas dels betyg att sökanden efter behörig anmälan inom riket idkar handel och gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, dels ock förteckning å varulagret. Önskar sökanden begagna biträde vid rörelsens utöfvande, skall han jemväl uppgifva den eller de personer, han vill dertill använda, samt angående sådan person aflemna betyg att han har god frejd, råder öfver sig sjelf och sin egendom samt gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet.

Finner öfverståthållareembetet eller Konungens befallningshafvande, med hänsyn till de aflemnade betygens innehåll och i öfrigt förekommande omständigheter, skäl bevilja det sökta tillståndet, har i sammanhang der-

med öfverståhållareembetet eller Konungens befallningshafvande att, med afseende å varuförteckningens omfattning och det tillärnade antalet försäljningsdagar, bestämma en särskild afgift, ej under tjugufem kronor eller öfver femhundra kronor, till hvarje kommun, inom hvilken försäljningen skall ske; och skola afgifterna af sökanden erläggas, då tillståndsbeviset till honom utlemnas, hvarefter afgifterna öfversändas till vederbörande kommunalmyndigheter, för att kommunerna tillgodokomma.

Mom 2. Den, som vill, sjelf eller genom annan, utom den ort, der han är bosatt, kringföra varor till salu annorledes än å marknad (så kallad *gårdfarihandel*), skall söka tillstånd dertill hos embetsmyndighet, som i mom. 1 nämnes, och dervid angående sig och den eller dem, han vill använda till biträde, aflemna enahanda betyg, som angående biträden äro i mom. 1 föreskrifna.

Derest vid pröfning af betygens innehåll och i öfrigt förekommande omständigheter det sökta tillståndet beviljas, skall i beviset derom intagas föreskrift om den tid, tillståndet gäller, hvilken tid ej må utsträckas utöfver ett kalenderår, äfvensom fullständig beskrifning på utseendet jemte uppgift om åldern af sökanden och den eller dem, han må ega såsom biträden använda; och bör till polis- och kommunalmyndigheternas efterrättelse i länskungörelserna införas tillkännagifvande om det meddelade tillståndet.

§ 11.

Landtmän äro oförhindrade att, utan anmälan, med biträde af hustru, hemmavarande barn och lagstadda tjenstehjon, till afsalu förfärdiga de fabriks- och handtverksarbeten, hvilka, såsom föremål för husflit, kunna af dem åstadkommas.

För öfrigt vare det ock en hvar, vare sig i stad eller på landet, medgifvet att, utan anmälan eller tillstånd som ofvan sägs, till salu kringföra lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster af inhemsk husslöjd.

Sådana för statens eller kommunens räkning stiftade inrättningar, hvilka afse fattig- eller fängelsevård, äfvensom undervisnings- och vårdanstalter af alla slag ega likaledes att, utan iakttagande af hvad här ofvan är föreskrifvet, till afsalu tillverka fabriks- och handtverksarbeten.

§ 26.

Mom 2. Ej må utländing, äfven om han undfått tillstånd till idkande af handel eller annan näring, sjelf eller genom annan utom den ort, till-

ståndet gäller, idka försäljning af varor annorledes än å marknad; ej heller må utländing användas till biträde vid försäljning, som i 10 § omförmäles.

§ 31.

Idkar utan i vederbörlig ordning erhållet tillstånd utländing handel eller annat näringsyrke, eller öfverskrider han det tillstånd, honom meddelats, eller i öfrigt felar mot de i denna förordning gifna föreskrifter, är han förfallen till böter enligt § 18; och skola oloffigen till salu hållna varor vara förverkade samt må af allmän åklagare tagas i beslag; dock att, om beslaget skall ega bestånd, åtal mot vederbörande ofördröjligen anställles.

Böter och värdet af förverkadt gods fördelas på enahanda sätt, som i § 23 är sagdt; och gäller jemväl om böternas förvandling hvad der stadgats.

Genom en den 3 nästlidne februari aflåten proposition, n:o 34, hvilken af båda kamrarne hänvisats till lagutskottet, har Kongl. Maj:t — under åberopande af ett propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden — förklarat sig vilja inhemta Riksdagens yttrande öfver ett i nämnda protokoll infördt förslag, enligt hvilket ofvan angifna lagrum skulle erhålla följande förändrade*) lydelse:

§ 10.

Mom. 1. Vill handlande utom den ort, der han, på sätt i § 9 sägs, anmält sig till handels idkande, på kortare tid å auktion eller under hand annorledes än å marknad afyttra lager af handelsvaror (så kallad realisation), åligger honom att dertill söka tillstånd, i Stockholm hos öfverståthållareembetet och i öfriga orter hos Konungens befallningshafvande i det län, der försäljningen skall ega rum, med uppgift om kommun, hvarinom och tid, hvarunder han inom hvarje kommun ärnar bedrifva försäljningen; skolande vid dylik ansökning fogas dels betyg att sökanden efter behörig anmälan inom riket idkar handel och gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, dels ock förteckning å varulagret. Önskar sökanden begagna biträde vid rörelsens utöfvande, skall han jemväl uppgifva den eller de personer, han vill dertill använda, samt angående sådan person aflemna,

*) De föreslagna förändringarna äro af utskottet kursiverade.

om det gäller gift kvinna, ej mindre bevis om mannens tillåtelse, än äfven betyg att hon har god frejd och gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, och i fråga om annan person, jemte nu nämnda betyg, äfven betyg att personen råder öfver sig och sin egendom.

Finner öfverståhållareembetet eller Konungens befallningshafvande, med hänsyn till de aflemnade betygens innehåll och i öfrigt förekommande omständigheter, skäl bevilja det sökta tillståndet, har i sammanhang dermed öfverståhållareembetet eller Konungens befallningshafvande att, med afseende å varuförteckningens omfattning och det tillärnade antalet försäljningsdagar, bestämma en särskild afgift, ej under tjugufem kronor eller öfver femhundra kronor, till hvarje kommun, inom hvilken försäljningen skall ske; och skola afgifterna af sökanden erläggas, då tillståndsbeviset till honom utlemnas, hvarefter afgifterna öfersändas till vederbörande kommunalmyndigheter, för att kommunerna tillgodokomma.

Mom. 2. Den, som vill, sjelf eller genom annan, utom den ort, der han är bosatt, kringföra varor till salu annorledes än å marknad (så kallad gårdfarihandel), skall söka tillstånd dertill hos embetsmyndighet, som i mom. 1 nämnes, och dervid angående sig och den eller dem, han vill använda till biträde, aflemna enahanda betyg, som angående biträden äro i mom. 1 föreskrifna.

Gift kvinna, som med mannen sammanlefver, må, utan hinder deraf att hon står under mannens målsmanskap, kunna i den ordning, som i detta mom. sägs, tillåtas att idka gårdfarihandel samt vara biträde dervid, såvida mannen sådant tillåter och i öfrigt de föreskrifter iakttagas, som i § 4 äro stadgade.

Derest vid pröfning af betygens innehåll och i öfrigt förekommande omständigheter det sökta tillståndet beviljas, skall i beviset derom intagas föreskrift om den tid, tillståndet gäller, hvilken tid ej må utsträckas utöfver ett kalenderår, äfvensom fullständig beskrifning på utseendet jemte uppgift om åldern af sökanden och den eller dem, han må ega såsom biträden använda; och bör till polis- och kommunalmyndigheternas efter rättelse i länskungörelserna införas tillkännagifvande om det meddelade tillståndet.

§ 11.

Landtmän äro oförhindrade att, utan anmälan, med biträde af hustru, hemmavarande barn och lagstadda tjenstehjon, till afsalu förfärdiga de fabriks- och handtverksarbeten, hvilka, såsom föremål för husflit, kunna af dem åstadkommas.

Derjemte må den, som anmält sig till idkande af fabrik eller handtverk, ega att utan särskild anmälan eller tillstånd, som i § 10 sägs, sjelf eller genom hustru eller hemmavarande barn, till salu kringföra sina egna tillverkningar, dock under villkor, att den, som utbjuder varorna, dervid medför ej mindre prestbetyg för sig, än äfven af vederbörande magistrat eller stadsstyrelse, stadsfiskal, kronofogde eller länsman utfärdadt intyg angående beskaffenheten af det näringsyrke, som idkas af den, för hvars räkning varorna utbjudas; skolande sistnämnda intyg, för att anses gällande, vara utfärdadt under det kalenderår, då försäljningen eger rum.

För öfrigt vare det ock en hvar, vare sig i stad eller på landet, medgifvet att, utan anmälan eller tillstånd som ofvan sägs, till salu kringföra lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster af inhemsk husslöjd.

Sådana för statens eller kommunens räkning stiftade inrättningar, hvilka afse fattig- eller fängelsevård, äfvensom undervisnings- och vårdanstalter af alla slag ega likaledes att, utan iakttagande af hvad här ofvan är föreskrifvet, till afsalu tillverka fabriks- och handtverksarbeten.

§ 26.

Mom. 2. Ej må utländing, äfven om han undfått tillstånd till utöfvande här i riket af handel eller annan näring, idka gårdfarihandel, som i § 10 mom. 2 afses, eller användas såsom biträde vid dylik handel, vare sig den sker för svensk eller utländsk mans räkning.

Ej heller må utländing, äfven om han undfått tillstånd som nyss är sagdt, verkställa realisation, som afses i § 10 mom. 1, eller användas som biträde vid dylik försäljning, vare sig den sker för svensk eller utländsk mans räkning, utan att Konungen dertill gifvit lof. Sådant lof sökes af utländing i enahanda ordning, som i mom. 1 af denna paragraf sägs; och gälle i öfrigt härom i tillämpliga delar de föreskrifter, som i § 10 äro meddelade.

§ 31.

Idkar utan i vederbörlig ordning erhållet tillstånd utländing handel eller annat näringsyrke, eller öfverskrider han det tillstånd, honom meddelats, eller i öfrigt felar mot de i denna förordning gifna föreskrifter, är han förfallen till böter enligt § 18; och må allmän åklagare af oloffigen till salu hållna varor, till säkerhet för gäldande af högsta bötesbeloppet,

500 kronor, och för ersättningar, som kunna den brottslige intill ett belopp af 200 kronor ådömas, anhålla, derest annan säkerhet därför icke ställes, så mycket som skäligen kan anses i värde motsvara högst 700 kronor; dock att, om sådant beslag må ega bestånd, åtal mot vederbörande ofördröjligen skall anställas.

Böter enligt denna paragraf fördelas på enahanda sätt, som i § 23 är sagdt; och gäller jemväl om böternas förvandling hvad der stadgats.

Ifrågavarande förslag är, såvidt det afser ändrad lydelse af § 11 i ofvan berörda förordning, föranledt af Riksdagens skrifvelse den 26 april 1889, deri Riksdagen på anförda skäl anhöll om sådan ändring i samma förordning, att fabriks- och handtverksidkare måtte erhålla rätt att, utan särskild anmälan eller tillstånd, sjelfva eller genom hustru eller hemmavarande barn till salu kringföra sina egna tillverkningar.

I anledning af nämnda skrifvelse har kommerskollegium tillika med eget utlåtande den 18 december 1891 öfverlemnadt infordrade yttranden i ämnet från öfverståthållareembetet och Konungens samtliga befallningshafvande; och tillåter sig utskottet härmed hänvisa till den redogörelse för innehållet af berörda utlåtande och yttranden, som i det propositionen åtföljande statsrådsprotokoll finnes intagen.

Jemväl beträffande tillkomsten och den närmare innebörden af öfriga föreslagna förändringar får utskottet hänvisa till hvad statsrådsprotokollet derom upplyser.

Allenast i ett hänseende har utskottet funnit det föreliggande förslaget böra föranleda till erinran. Föreskriften i § 10 derom, att gift qvinna för att af annan kunna användas såsom biträde vid s. k. realisation eller vid gårdfarihandel skall hafva sin mans tillstånd dertill, synes utskottet nemligen icke behöflig, då det här icke såsom i 4 § af ifrågavarande förordning är fråga om utöfvandet af sjelfständig handelsverksamhet. Öfverflödigt torde vara att påpeka, hurusom iakttagandet af föreskriften mången gång, t. ex. då mannen vore bosatt å annan ort än hustrun, skulle möta svårigheter och stundom rent af visa sig omöjligt.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anmäla, att Riksdagen vid granskning af föreliggande förslag icke funnit skäl till annan erinran, än att de i den föreslagna 10 § meddelade föreskrifter derom, att

der någon vill såsom biträde vid s. k. realisation eller gårdfarihandel begagna gift qvinna, det skall åligga honom att vid ansökningen föga bevis om mannens tillåtelse dertill, ansetts icke erfordras.

Stockholm den 19 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation:

af herr *Annerstedt*, hvilken, enär borttagandet af den i 10 § meddelade föreskrift derom att, der någon ville såsom biträde vid realisation eller gårdfarihandel begagna gift qvinna, som med mannen sammanlefver, det skulle åligga honom att vid ansökningen föga bevis om mannens tillåtelse dertill, enligt hans uppfattning, icke stode i öfverensstämmelse med stadgandena i 9 kap. 1 § giftermålsbalken, och då han antog, att uttrycket gift qvinna i 10 § 1 mom. borde tolkas i öfverensstämmelse med de i 10 § 2 mom. använda orden »gift qvinna, som med mannen sammanlefver», ansett, att utskottet bort hemställa, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anmäla, att Riksdagen vid granskning af föreliggande förslag icke funnit skäl till någon erinran;

af herrar *L. O. Larsson*, *C. H. Lundström* och *Ölander* dels beträffande 10 §, i hvilket afseende de instämt med den af herr *Annerstedt* afgifna reservation, dels ock beträffande 26 § 2 mom;

samt af herrar *Erickson* och *J. Anderson*, hvilka yttrat:

I fråga om lydelsen af § 26 mom. 2 i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, skulle vi för vår del helst velat bibehålla nu gällande ovilkorliga förbud för utländing att här i riket sälja varor genom s. k. realisation, då med dylik försäljning väl i de flesta fall

endast afses att till riket införa och här vinna afsättning för de mer eller mindre underhaltiga varor, hvilka icke med fördel kunnat i produktionsorten afyttras. Omförmälda ovilkorliga förbud lärer emellertid icke stå väl tillsammans med åtskilliga med främmande magter afslutade traktater, enligt hvilka dessa magters undersåtar i afseende å handel och industri, utom beträffande gårdfarihandel, tillförsäkrats samma förmåner, som tillkomma svenska undersåtar, och en ändring härutinnan torde således vara behöflig. Men denna ändring bör dock enligt vår mening icke vara mera omfattande än hvad gällande traktater fordra och således afse allenast sådana främmande magters undersåtar, hvilka på grund af traktaternas innehåll kunna göra anspråk på rätt att få här i riket utöfva försäljning af ifrågavarande slag.

Inom utskottet hafva vi derfor yrkat,

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t hemställa, att åt mom. 2 i § 26 af ofvannämnda kongl. förordning måtte gifvas följande förändrade lydelse:

Ej må utlänning, äfven om han undfått tillstånd till utöfvande här i riket af handel eller annan näring, idka gårdfarihandel, som i § 10 mom. 2 afses, eller användas såsom biträde vid dylik handel, vare sig den sker för svensk eller utländsk mans räkning.

Ej heller må sådan främmande magts undersåte, som genom gällande traktat i afseende å handel och industri, med undantag af gårdfarihandel, tillförsäkrats samma förmåner, som tillkomma svenska undersåtar, äfven om han undfått tillstånd som nyss är sagdt, verkställa realisation, som afses i § 10 mom. 1, eller användas som biträde vid dylik försäljning, vare sig den sker för svensk eller utländsk mans räkning, utan att Konungen dertill gifvit lof. Sådant lof sökes af dylik utlänning i enahanda ordning, som i mom. 1 af denna paragraf sägs; och gälle i öfrigt härom i tillämpliga delar de föreskrifter, som i § 10 äro meddelade.

Herr *Pehrsson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.